

Koos kaardistatud kohad

Laura Kuusk

Iga päev tehakse maailmas miljoneid pilte ja nende hulk kasvab plahvatuslikult. Digitaalsed pildifailid sisaldavad juba pildistamisaja infot, suurel osal nutiseadmetega tehtud fotodel on küljes ka andmed ülesvõtte kohast. Analoogfotode digiteerimisel sellist infot iseenesest ei teki ja nii on muuseumide-arhiivide pildikogud otsitavad üksnes pildi kirjelduse järgi. Enamasti on kirjeldused pärit pildi tegemise ajast ja nii võivad need sisaldada koha- või tänavanimed, mis praegu enam ei kehti. Kui paljud noored inimesed taipaksid näiteks otsida välisministeeriumi kujutavaid vaateid fraasiga „EKP KK hoone“?

Ajapaik.ee on veebiplatvorm, mille eesmärk on arhiivides leiduvat geograafilist kohamälu sisaldavat pildimaterjali korras- tada, kogudes täpset geograafilist teavet selle kohta, kus iga üksik pilt tehtud on. Kõik toimub talgutöö ehk ühisloome korras.

Platvormi eestvedaja Vahur Puik: „Olen veendunud, et ühisloome on sellise töö jaoks ainumõeldav viis, sest fotokogude suurused ulatuvad sadadesse tuhandetesse ühikutesse ning muuseumitöötajad või arhivaarid ei suudaks neid ealeski oma jõududega ära kaardistada. Ajapaiga veebirakenduses saavad aga kõik aidata kaardile panna pilte just nendest kohtadest, mis neile tuttavad. Ennast registreerinud kasutajad saavad kaasa aidata ka platvormile uue sisu laadimise või muuseumikogudest pildimaterjali väljaotsimise ehk kureerimisega.“

Ajapaigal ei ole moderaatoreid, kes kasutajate tehtud pakkumiste õigsust kinnitaksid, seegi ülesanne on jäetud kasutajatele endile, kellelt oodatakse, et nad ka teiste kasutajate kaardistuse õigsust üle kinnitaksid või korrigeeriks, kui näevad, et pilt pole päris õigesti kohta märgitud. Pikemalt Ajapaigas olnud piltide puhul on mõnele asukohta määranud mitusada inimest, kuid väga palju on fotosid, mille asukohta pole keegi veel tuvastanud või millele on tehtud ainult üks pakkumine. Kuid mida rohkem inimesi ühe pildi asukohta kinnitab, seda kindlamad võime olla, et info on tõene.

Praeguse seisuga on Ajapaigas üleval ligi 84 000 pildi, millest on kaardistatud pea 48 000. Enamasti on tegemist fotodega, kuid on ka maalide ja joonistuste reproduktsioone ning isegi filmikaadreid. Kuigi seda on vähem kui 5% kõigist Eesti avalikesse kogudesse kuuluvatest piltidest, on maht siiski selline, et ühel inimesel oleks töö aega võtnud üle kolme aasta. Kui aga igaüks

kirjeldab koordinaatidega ära fotod oma kodukohast, mille ajalugu ja visuaalset palet ta hästi tunneb, saab töö talgute korras tehtud.

Vahur Puik: „Seni on Ajapaigal olnud üle 6600 kasutaja, kes vähemalt ühe pildi kaardile on märkinud. Neist mõnisada on aktiivsed piltide lisajad-kirjeldajad ning kümnekond tõelist fanaatikut, kes on kaardile pannud mitmeid tuhandeid pilte. Kasutajate premeerimiseks ja motiveerimiseks on platvormil ka mänguline aspekt, punktide kogumine tekitab hasartsete pildikirjeldajate vahel võistlusliku momendi.“

Mängupunktidest olulisemaks peab Ajapaiga eestvedaja siiski plaani arendada platvorm sotsiaalsemaks, et soodustada kasutajate omavahelist suhtlemist piltide teemal, sest paljude piltide puhul oleks vaja täpsustada palju muudki lisaks asukohale. „Üheks samuti väga spetsiifiliseks ülesandeks on piltide dateeringud, sest needki on valdavalt väga puudulikud,“ selgitab Puik. „Kui tunneme mõnel pildil oleva hoone ära, siis ilmselt suudame selle ka õigesti kohta kaardile märkida. Otsustamine, kas mõni foto on tehtud nt 1950ndate lõpus, 1960ndatel või hoopis 1970ndate algul, nõuab teistsuguseid ja tihti väga spetsiifilisi teadmisi erinevate detailide kohta: keegi teab mõne pildil oleva sõidukimudeli väljalaskeastat, keegi teine aga, millal pildil olevale majale uus korrus peale ehitati, mida pildil veel pole jne. Selline kild killu haaval dateeringute täpsustamise võimalus on Ajapaigas juba olemas.“

Ajapaik sündis 2011. aastal talgute korras toimunud Garage48 *hackathon*’il. Esialgsesse meeskonda kuulus ka üks Skype’i loojaid Ahti Heinla, kes sel sügisel tegi Ajapaiga omanikule, mitetulundusühingule Eesti Fotopärand olulise annetuse rakenduse edasikestmiseks. Ajapaiga ülejäänud rahastus pärineb avalikest toetustest Eesti Kultuurkapitalilt, kultuuriministeeriumilt ning haridus- ja teadusministeeriumilt. Projekti on toetanud ka Kodanikuühiskonna Sihtkapital, sest Ajapaik kuulub ka „Eesti Vabariik 100“ kingituste hulka.

Tehkem siis tõesti endile kingitus ja katsugem meie pildilise pärandi üheskoos kaardile märkida, et see meile ja ka ülejäänud maailmale lihtsamini leitav oleks ning seeläbi uusi teadmisi ja avastamisrõõmu pakuks.

Artikli juurde valitud fotosid ei ole keegi veel Ajapaigas kaardile märkinud, kas tunned mõne koha ära?

↑ Teadmata fotograaf. Kokora maastik, Kodavere khk. Eesti Rahva Muuseum ERM Fk 543:150 ajapaik.ee/photo/63195

- Schulz, Carl Alexander. Tartu, Emajõgi uputuse ajal. Eesti Rahva Muuseum ERM Fk 542:93 ajapaik.ee/photo/11274
- ↖ Aed Paides. Seeria Paide aedadega [6.1902 - 8.1902, 1902] Järvamaa Muuseum PM F 4:4 ajapaik.ee/photo/68757
- ↖ Tartu. Virumaa Muuseumid SA RM F 100:1171 ajapaik.ee/photo/39865
- ← Turistid autodega väljasõidul. Saaremaa Muuseum SM F 2918:145 Fkl ajapaik.ee/photo/36021